

DE LAATSTE WOLVENJACHT IN DRENTHE 1770 (uit: *Zóó is Drenthe*, door Dr. I.H.J. Vos, Amsterdam, januari 1940, ingekort en herschreven)

Geen streek in Nederland biedt een beter jachtveld aan dan de provincie Drenthe. Al eeuwen was dit bosrijke gewest, door zijn hoge ligging niet bedreigd door zee of rivier, bij uitstek voor de jacht geschikt. Uit meer dan negenhonderd jaar oude stukken, blijkt overduidelijk dat het destijds in Drenthe niet aan allerlei grof en klein wild heeft ontbroken.

Naarmate Drenthe meer werd bebouwd en bewoond, de bossen verdwenen, de venen, poelen en moerassen opdroogden en door de landbouw in gebruik werd genomen, verminderden in Drenthe de verschillende soorten wild. Drenthe bleef echter het minst bebouwde en minst bevolkte gedeelte van Nederland, en daardoor ook het beste jachtveld. De smakelijkste wildsoorten kon men in overvloed aantreffen, waaronder de schuwe maar zeer gewilde korhoen. Deze vogelsoort, die zich alleen in uitgestrekte en onontgonnen venen ophoudt en zich daar kan onttrekken aan het spiedende oog van haar vijand, de mens, wordt, op een enkele uitzondering daar gelaten, buiten deze provincie niet aangetroffen.

De jacht, of liever het jachtrecht, werd vroeger onderscheiden in hoge en lage jacht. Tot de eerste behoorde het grove of hoge wild, b.v. het hert, het wildzwijn, het damhart en het ree. Dit jachtrecht behoorde toe aan de Duitse keizers of de opvolgers. De lage jacht, die op vossen, hazen, konijnen en andere klein wild was verbonden aan de grondeigenaren.

De Bisschoppen van Utrecht hadden het hoge jachtrecht over aanzienlijke gedeelten van het toenmalige Drenthe van de Duitse Keizers verkregen. De 24-ste november van het jaar 943 schonk Keizer Otto 1 aan de tijdelijke bisschop van Utrecht het uitsluitende recht van jacht over Drentherwolde (het zogenaamde Goorecht) onder de bepaling, dat het aan geen anderen, noch graven noch andere personen, zouden vergund zijn, om zonder toestemming van de bisschop, daar te jagen op herten, beren, wilde geiten, wilde zwijnen, elanden en brandherten. In dat jachtrecht werden de bisschoppen van Utrecht bevestigd bij openbare keizerlijke brieven van 25 november 944, 23 april 1006 en 25 juli 1025.

De diersoorten, in de schenkingsbrief van 24 november 944 genoemd, waren alle eetbaar. Roofdieren worden in die brief niet genoemd en dat is logisch. Uiteraard is iedereen gerechtigd om verscheurende dieren, de vijanden van mens en vee, de vervolgers en verslinders van het grote en kleine wild, de schrik en het bederf van wildbaan, te belagen, te vervolgen en te doden.

Welke soorten roofdieren zich in vroegere en latere tijden in Drenthe hebben opgehouden, is niet met zekerheid bekend. Alleen wordt melding gemaakt van wolven. Die ongerepte vernielers van de Drentse schaapskudden hebben daaronder maar al te vaak belangrijke schade aangericht.

Uit stukken blijkt dat, op last van de regering, sinds het begin van de 17de eeuw, regelmatig in Drenthe jachten op wolven werden gehouden, vaak vier of meer keer per jaar. De gehele of een deel van de bevolking (1 of 2 volwassen mannen uit elk huisgezin) werd opgeroepen om, als waren het militairen, opgedeeld en door het lokale bestuur aangevoerd, jacht op die

roofdieren te maken. Deze jagende groepen liepen, met trommelslag en ander kabaal teneinde de roofdieren uit hun schuilplaatsen te drijven dwars door de landerijen, bossen, venen en velden. Zij trokken op richting een bepaald punt en sloten zich als een zich steeds vernauwende kring uiteindelijk aan elkaar rondom een vooraf bepaald punt dat door een baken was aangeduid. De binnen de kring opgedreven wolven werden vervolgens afgemaakt. Als een wolf ontkwam werd de jacht zo snel mogelijk hervat. Inwoners van Drenthe, Munsterland en Overijssel hielden gemeenschappelijk wolvenjachten op elkaars grondgebied. Van regeringswege werden de bestuurders en de trommelaars, voor het bijwonen van de wolvenjachten schadeloos gesteld en voor het doden van wolven werden van provinciewege premies gegeven, als ook de verdere kosten van deze jachten.

Hoeveel in het begin de premie bedroeg voor het afmaken van een wolf, is niet duidelijk. In 1606 ontvingen de inwoners van Hijken *fl* 30.—, voor het vangen van negen, en die van Ees *fl* 20.—, voor het vangen van zes jonge wolven; terwijl in 1608 aan de gebroeders Derk en Albert Jansen, te Zuidwolde, een bedrag van *fl* 35,- als premie voor zeven jonge wolven, en aan Albert Nysinge c.s., te Leggelo, eenzelfde bedrag werd betaald, werd de premie voor een oude wolf op *fl* 101—, voor een jongen op *fl* 25.— bepaald.

In 1608 stelde het provinciaal bestuur een verordening vast voor de wolvenjacht. In 1683 is deze verordening herzien en is deze van kracht gebleven tot de laatste wolvenjachten.

Er waren veel wolven in Drenthe en ook de jachten daarop gedurende de jaren 1606 - 1612, in het jaar 1640 en in de periode van 1643 tot en met 1666. Daarna lijkt het aantal wolven te zijn afgenomen maar van 1679 tot 1685 hadden de Drentenaren opnieuw veel last van de wolven. De overlast is daarna verminderd, alhoewel de wolf niet geheel was uitgeroeid of verdreven want van tijd tot tijd werd er nog jacht op gemaakt. Aantekeningen daarvan schijnen echter niet te zijn gemaakt.

Volgens stukken uit de negentiende eeuw, werden er in Drenthe de volgende jachten op wolven georganiseerd:

10 oktober 1736, naar een plek tussen de venen van Witten, Hoogersmilde en Veenhuizen

17 oktober 1737, naar een hoogte achter Westervelde bij de Friese grens

25 oktober 1737, naar een baken, opgesteld in het heideveld tussen Rolde en Gieten

15 augustus 1739, naar een baken, opgesteld vlakbij de Moordkuil op het Ellertsveld

17 augustus 1739, naar het plek als op 10 oktober 1736

21 september 1740, als op 15 augustus 1739

17 mei 1758, net als op 15 augustus 1739

19 september 1772, net als op 15 augustus 1739.

Bij de jacht van 17 mei 1758 werd een grote oude wolf geschoten. De premie van *fl* 100.—, werd op 20 juli van dat jaar uitgekeerd aan Jan Bazuin, Koop Beninge, Hendrik Leving en Gerrit Kuik, allen woonachtig te Holthe, ten zuidoosten van Beilen. Het is niet bekend wie van hen het dodelijke schot had gelost. Bij de jacht van 19 september 1772 werd, ten noordoosten van Dwingeloo, een wolf opgejaagd. Hij wist zijn belagers echter te ontvluchten. Later zijn in Drenthe geen wolven meer gesignaleerd, en sinds 1772 zijn er geen jachten meer op de wolf georganiseerd.